

Prenova – grajeno okolje

Zaradi čedalje večje podobnosti med sodobnimi mesti postajajo zgodovinske strukture mest privlačnost in gospodarski potencial. Takrat lahko tradicionalne vrednote postanejo osnova prihodnjega razvoja in kulturne omikanosti. Toda, kako preseči nasprotja med kvantitativno rastjo in kakovostnim razvojem, kako vključiti grajeno dediščino kot motiv urbanističnega planiranja, s ciljem krepitev zgodovinske kontinuitete mesta, kako usmerjati takšen razvoj trajnostno, so le nekatera uprašanja, prenove mesta.

Večina evropskih mest se sooča s podobnim problemom, namreč opredelitvijo razmerja med varovanjem in razvojem. Praviloma jih povsem določajo razpoložljivi viri za dejavnosti. Tam kjer se javni interes varovanja dediščine izvaja represivno z odloki, brez stimulacij ali podpor, so rezultati slabi – dediščina sicer ostaja intaktna, vendar pogosto ni v ustrezni rabi, prostori mesta pa se hkratno širijo v neobvladljive širjave. Tam kjer se izvaja kot komercialna, investicijska dejavnost pa mesta čedalje bolj spominjajo na nekakšne evropske tematske parke, Disneylande, kjer se ohranjeno (prenovljeno) dediščino trži kot turistični proizvod – razvoj ustavljen v arbitrarno določenem času.

Prenova mesta se ne dotika le zavarovanih spomenikov. Marsikatero bivanjsko okolje, ki je prepoznavno kot kakovostno, v posameznih primerih celo ikonično, je kot prostor spomina lahko izgubljeno prek neprimernih rekonstrukcij, tehničnih sanacij, le ekonomsko vodenih posegov ali zasebnega nemara.

Sodobne urbanistične paradigme govorijo o usmerjanju razvoja mest navznoter. V prenavo? Prav v tiste strukture, ki so najbolj pestre, krhke in ranljive. Zato mora tak razvoj biti usmerjen k nadgradnji in razvoju razpoznavne strukture mesta, tako celote kot posameznih sestavnih delov, z jasno opredeljeno oblikovalsko in izvedbeno strategijo.

Ivan Stanič